Koloniträdgårdsföreningen Skarpnäck

Miljöbok

En miljödiplomerad koloniträdgårdsförening

Utgiven 2013
Senast ändrad 2025

Sammanställt av Miljögruppen för Skarpnäcks koloniträdgårdsförening:

Barbro Hård
Katrin Isaksson
Anders Värn

Utgiven 2013, ändrad 2018 och 2020

En miljödiplomerad koloni-trädgårdsförening

December 2012 blev vi miljödiplomerade enligt FSSK:s och Koloniträdgårdsförbundets krav för miljödiplomering av koloniträdgårdar. Det betyder även att vi har fullföljt kraven i miljöprogrammet som antogs på **föreningens** årsmötet 2003.

Att vårt koloniområde är miljödiplomerat tjänar alla på, vi är en koloniförening att räkna med, det syns att vi värnar om miljön, vi tjänar som ett gott exempel för andra koloniträdgårdsföreningar. Det går att göra listan lång om hur bra det är, att vi har lyckats bli miljödiplomerade. Vi kan verkligen vara stolta över vår **förening**.

Diplomet gällde under tre år, 2013-2015. 2016 erhöll vi diplom på bronsnivån. **2023 uppnådde vi silvernivå.**

Även det diplomet gäller under tre år och då måste vi fortsätta med att:

- kompostera trädgårdsavfall
- sortera soporna **i plastförpackningar, pappförpackningar, glas, färgat och ofärgat och metallförpackningar**
- **sortera hushållsavfall och matavfall**
- kompostera matavfall (sluten behållare behövs då), minst 10 % av kolonisterna komposterar matavfall
- odla ekologiskt och endast använda miljögodkända gödselmedel
- endast använda miljögodkända bekämpningsmedel
- endast använda miljömärkta produkter för hushåll och hygien
- endast använda miljögodkända produkter när vi bygger
- vattna enligt rekommendationerna
- vattna med regnvatten
- anlägga blomsterängar vilket gynnar artrikedomen och våra flygande medarbetare
- sätta upp fågelholkar och bon för humlor och solitära bin

Vi fortsätter att samla poäng för att så småningom nå **guld** nivå.

I detta häfte finns de riktlinjer som gäller. Alla elva områden har miljöombud som gärna svarar på dina frågor.

Vi är inte den första koloniträdgårdsförening som blir miljödiplomerad men vi är den största.

Kompostering

Det är av största vikt att vi komposterar vårt trädgårdsavfall. Det är själva grunden för att få en bra jord.

För kompostering av trädgårdsavfall krävs ingen avancerad behållare. En hög på marken kan fungera som kompost, men en ram av trä, gärna med tre fack att växla mellan årsvis är bättre och snyggare. **Det finns kompostgaller i plast att köpa.** Placera den lite skuggigt. Påbörja komposten genom att lägga kvistar i botten.

Varva färskt, torrt och halvt förmultnat avfall. Häckklipp är perfekt material att varva med, då det ger luft åt komposten.

Undvik stora mängder färskt gräs och våta löv, eftersom det täpper till komposten och stör nedbrytningen. Gräs och löv kan läggas direkt i rabatterna.

Komposterbart

- Gräs, löv, ogräsrens
- Sågspån
- Flis
- Vissna blommor
- Mossa
- Potatisblast
- Rabarberblad
- Jord från balkonglådor och krukor
- Häckklipp, gärna flisat
- Utrensade hallongrenar
- Låt kirskålens rötter soltorka, innan de läggs i komposten.

Detta bör du inte kompostera

- Tjockare grenar
- Vedaska och grillkol

Detta får inte läggas i trädgårdskomposten

- Matavfall, dvs. ingenting som kommer från köket får läggas i trädgårdskomposten, inte ens skal från potatis eller frukt.
- För matavfall krävs sluten och gnagarsäker varmkompost.

---

*Läs faktablad Lätt om odling 13 Kompostera trädgårdsavfallet. Finns att hämta på **kontoret**.*
Delta i kurser/genomgångar som anordnas i kolonin.

Bevattning

- **Vattning sker efter lottnummer,** dvs. jämna lottnummer vattnar jämna datum, udda nummer på udda datum.
- Vattna ordentlig och sällan och aldrig i solsken. 85-90 % av vattnet dunstar direkt.
- Vattna **enligt våra ordningsregler, dvs. före kl 10.00 och efter kl.17.00.**
- Gräsmattan behöver inte vattnas! En gräsmatta kommer alltid igen efter en torrperiod.
- Äppelträden hämtar vatten från ca 1 meters djup – det är alltså meningslöst att hälla vatten på stammen.
- Luckra jorden ofta så blir avdunstningen mindre.
- **Vattenspridare eller droppvattenslang får inte användas.**
- Använd regnmätare när du vattnar så ser du hur mycket du vattnar, 10 mm brukar vara lagom i ett trädgårdsland.
- Vatten är en stor utgift för föreningen.
- Ta vara på regnvatten, det är bättre för växterna än kranvatten.
- Häll diskvattnet i rabatterna eller i grönsakslandet, men torka av disken först så att matrester inte ligger på marken och lockar råttor.

Läs faktablad Lätt om odling 29: Vatten. Faktabladen finns på Koloniträdgårdsförbundets hemsida under fliken Odling..

Fler gröna punkter för miljön

Jorden är viktigast

- Odla gröngödsling på tomma ytor. Läs *Lätt om odling nr 21*
- Växelbruk förhindrar utarmning av jorden och motverkar spridning av sjukdomar
- Använd naturliga gödselmedel. Läs *Koloniträdgårdsförbundets rekommendationer för gödsling och växtskydd i en miljövänlig trädgård*
- Kompostera även matavfall, men då krävs sluten behållare
- pH-mätning kan göras för att se hur jorden mår. Jorden är neutral vid pH 7, om det ligger under är den sur och om det ligger över är den basisk. Läs *Lätt om odling nr 1.*

Trädgårdens viktigaste medhjälpare

- En blomsteräng kan innehålla många arter av blommande växter som lockar fjärilar, humlor och bin.
- Fåglarna blir glada om vi sätter upp holkar så att de kan bosätta sig i vårt område.
- Sätt upp bon för humlor och solitära bin. Läs *Lätt om odling nr 26 och 38*.

Vatten

- Vattna med regnvatten, det tycker växterna om.

Hushållets produkter

- Använd **endast** miljömärkta medel för disk, tvätt och rengöring.
- Använd **endast** miljögodkända tändmedel vid grillning.

Hygienprodukter

- Använd endast miljömärkta produkter. Några av våra vanligaste schampon innehåller ämnen som är farliga för miljön, t.ex. zinkpyriton. Kolla innehållsdeklarationen.

Material och färg

- Använd inte i onödan virke, som är behandlat med träskyddsmedel. Det finns alternativ som är mindre farliga, fråga när du handlar. Obehandlat virke som målas eller oljas kan ofta användas istället. Läs *Faktablad om material och färg* som getts ut av Kemikalieinspektionen (finns att hämta på kontoret).

Gräsklippare

- Använd alkylatbensin om du måste ha en bensindriven gräsklippare.
- Handdriven eller elektrisk gräsklippare är bättre för miljön.

Miljöstationen

I förpackningsåtervinningen sorterar vi enligt nedan. Läs anvisningarna vad som är förpackningar. Det som inte kan slängas här, får man själv ta till en återvinningscentral.

Förpackningar i papp

Här **slänger** du:

- Pastapaket, flingpaket, mjölk- och juiceförpackningar
- Socker- och mjölpåsar
- Pappkartongen till Bag-in-box-vinet
- Bärkassar i papper
- Blompapper, presentpapper
- Skokartonger
- Wellpappkartonger - mindre.

Vik, skär sönder eller platta till kartongerna, så tar de mindre plats.

Här **slänger** du inte:

- Kuvert
- Tidningar, broschyrer, reklamblad, kontorspapper
- Pappersdukar
- Stora wellpappkartonger

Engångstallrikar med matrester läggs i hushållssoporna.

Förpackningar i plast

Här **slänger** du:

- Hårda och mjuka plastförpackningar
- **Flaskor, burkar och tuber i plast**
- Bärkassar, plastpåsar
- Flaskor, burkar, tuber **i plast**
- Refillpaket, t.ex för sköljmedel
- Innerpåsen med tappkran från Bag-in-box-vinet
- Dunkar, hinkar t.ex för saft och sylt
- Plastfolie och **plast**film
- Plastlock, **plast**korkar
- Frigolit, **mindre mängd**
- Engångsmuggar, **ursköljda**
- **Mindre blomkrukor**

Plastförpackningarna ska vara tömda, rengjorda och dropptorra.

Lägg förpackningarna löst i behållarna, inte i hopknutna påsar.

Här **slänger** du inte:

- Plastprodukter som inte är förpackningar
- Blomkrukor **i porslin**
- Blomlådor
- Skurhinkar
- **Större blomkrukor**
- Plastleksaker
- Plastflaskor med pant lämnas till butiken
- Plastbestick är inte förpackning

Förpackningar i glas – färgat och ofärgat

Här slänger du:

- Flaskor
- Burkar

Ta av kapsyl och lock, skölj ur glasförpackningen i sista diskvattnet — det räcker som rengöring.

Sortera efter färg

Här slänger du inte:

- Dricksglas
- Fönsterrutor
- Spegelglas
- Returflaskor – de lämnas till butiken

Lampor, keramik eller kristallglas lämnas på kommunens återvinningscentral.

Förpackningar i metall

Här **slänger** du:

- Konservburkar, ursköljda
- Tuber, t ex kaviartuber. Lämna hatten på eftersom det är svårt att skölja ur en tub.
- Kapsyler och lock från flaskor och burkar
- Aluminiumfolie och **alumi-num**former
- Värmeljushållare, ta först bort kvarvarande stearin
- Sprayburkar i metall

Här **slänger** du inte:

- Stekpannor, kastruller och andra hushållsredskap
- Järnskrot
- Returburkar – lämnas till butiken

Skrot av metall får lämnas i grovsopscontainern på utsatt datum. Spara på den egna tomten till dess.

Tidningar

Här **slänger** du:

- Tidningar
- Kataloger
- Broschyrer
- Reklamblad
- Kontorspapper
- Pocketböcker

Tidningar ska ligga löst i behållarna, inga påsar och snören.

Här **slänger** du inte:

- Kuvert
- Pappersförpackningar
- Omslagspapper
- Böcker med hårda pärmar

Klistret i kuvert förstör processen för återvinning, ska därför inte slängas här.

Hushållssoporna

Här **slänger** du:

- Soppåsen med det som inte sorterats som **återvinnings-**förpackning
- Hundbajspåsen

Här **slänger** du inte:

- Fallfrukt
- Trädgårdsavfall
- Skrot

Hushållssoporna betalas efter vikt. Det betyder att ju bättre vi sorterar, desto lägre blir kostnaden för sophämtningen.

De sorterade återvinningsförpackningarna betalas av förpackningsindustrin.

Containern

Till Miljöstationen kommer containers enligt särskild tidplan. Se anslag på uthusen och på miljöstationen samt på hemsidan.

Här **slänger** du:

- Kvistar från trädbeskärning
- Häckklipp
- Grovsopor, angivna datum.
- Fallfrukt, angivna datum

Kvistar ska vara buntade i hanterbara buntar.

Här **slänger** du inte:

- Komposterbart material
- Elektriska apparater
- Miljöfarligt avfall
- Byggavfall

Om du kommer med avfallet i bil kommer du att få en uppmaning att åka vidare till återvinningscentralen.

Återvinningscentraler

I Stockholms området finns flera återvinningscentraler, nedan är den som ligger närmast. Hyr områdets egen släpkärra för 100 kr och kör ditt avfall dit. Samkör gärna med grannar. **När området har städdag, kan släpkärran lånas gratis.**

Vantör återvinningscentral

Stockholm Vatten och avfall, SVOA:

Kvicksundsvägen 14 A, Bandhagen, Högdalens industriområde.

Här kan privatpersoner lämna grovavfall, trädgårdsavfall, el-avfall utan kostnad.

Se hemsidan

/www.stockholmvattenochavfall.se/har-lamnar-du-avfall/lamna-avfall-privatperson/har-lamnar-du-avfall/atervinningscentral/vantor/

Lästips

Lätt om odling är en serie mycket bra publikationer utgiven av Koloniträdgårdsförbundet. Finns att hämta och skriva ut själv från Koloniträdgårdsförbundets hemsida under fliken Odling.

1. Så förbättrar du jorden
2. Skörda och lagra
3. Växterna behöver näring
4. De nödvändiga redskapen
5. Planera din odlingslott
6. Från frö till planta
7. Lättodlade grönsaker
8. Odla potatis
9. Växtskydd reviderad
10. Sommarskötsel
11. Ekologisk odling
12. Odla i eget växthus
13. Kompostera Trädgårdsavfallet
14. Beskärning av fruktträd och bärbuskar
15. Gräsmattan reviderad
16. Att odla i norr
17. Växter för hårt klimat
18. Naturnära Trädgård
19. Marktäckning
20. Ogräs
21. Gröngödsling
22. Ovanliga grönsaker
23. Odla bär
24. Skadegörare på fruktträd
25. Rådjur och gnagare
26. Så lockar du fjärilar till trädgården
27. Odla kryddväxter
28. Att lyckas med rosor
29. Vatten
30. Köp bra växter
31. Odla i kruka
32. Häckar
33. Sniglar och snäckor
34. Odla frukt
35. Blommor på lotten från vår till höst
36. Gör egna plantor
37. Perenner
38. Bättre skörd med bin och blommor
39. Hallon, om odling, sorter och sjukdomar
40. Gödsling med urin
41. Biologisk bekämpning i växthus och trädgård
42. Frukt och bär på liten lott
43. Spanska skogssnigeln
44. Fleråriga klättrare
45. Gröna punkter för miljön – om miljödiplomering
46. Päronrost
47. Biologisk mångfald i trädgården
48. Bladkantgnag av öronvivlar
49. Beskärning av buskar
50. Trädgård och hälsa

Dessutom finns faktablad utgivna av Kemikalieinspektionen. Du hittar dem på Kemikalieinspektionens hemsida: https://www.kemi.se/publikationer/faktablad. Där kan man läsa bl.a. om impregnerat virke.

